

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ЦЕТИЊЕ, 20. Јуна.

Силе су дакле донета предложиле порти, да да Црној Гори у накнаду за Хоту и Грде Улицу и његову област на мору и десној обали Бојане. И да нема томе других у-вјерова, доказ би био то, што су се овдје дана почеле и у округу у-вјерова појављивати чете арбанашке. Као што се не може дати никакве важности одговору портином на ову нову представу силе, па да би најповољнији био, јер је већ довољно познато, колико има озбиљности у таквијем изјавама портином, тако исто не заслужује никакве ни ова нова «војска народа арбанашког». Познато је већ, да су се Арбанаси из Туза разбојели, а оно што је остало, гине у невољи и свакидашњем раздору. Према томе може ли се озбиљно узети овај нови арбанашки покрет у «округу у-вјерова»? То је једна демонстрација, и ништа више, коју је наша скадарска, по наредби портиној, на брзу руку наредила, да се покаже пред свијетом, како народ арбанашки сваку стопу своје земље брани, и у ту циљ без сумње је досада већ доста телеграма из Скадра и Дубровника пошло у свијет. Међутим наша влада није послала ни једнога војника на границу према У-вјерова. Она је сувише добро познате озбиљност тих «устанак» арбанашких, да би се дала завести, да отрне и једнога Црногорца риду у ове драгоцене дане, тијем мање, што је добро извештена да се сав тај нови искрет своди на неколико стотина мјештана, који су по вишој наредби изишли на неке главнице на граници, да ту представљају «устанак» и «војску арбанашку». Није немогуће, да режисери ових представа за бољи ефект, нају за потребно, да учине и какву озбиљност врдају на нашој граници од стране мора, но у том случају разумије се, да их Црногорци неће предуступити с конфетима. Догод је арбанашким четима позорица ван садањих граница наших, Црна Гора неће сметати у њиховом задовољству; преступили озбиљно границу, онда их она већ неће моћи оставити на миру у улози те «веселе игре», него ће се подирати труду, да је преради у «жалосну игру из живота арбанашких устанак».

Дотле, као што рекосмо, са свијем смо равнодушни гледаоци те, толико пута већ поновљене, игре турске. А данас смо и у пуложају, да можемо бити мирни гледаоци. Пошљедња «промјена», закључена у Априлу у Цариграду, потоварила је на жалост Црној Гори доста труда и трошка, јер је онда под утицајем сила а у дужној готовости својој, да им повољи, сама водила преговоре и закључила ону погодбу. По овој најповољнијој «промјени» Црна Гора је са свијем страна. О њој су се силе међу собом споразумјеле, и учиниле предлог порти, да би спријечиле крвави сукоб и Бог зна какве пошљедице. Црна Гора, осим што може имати жељу, да силе успију у свом добронамерном предузећу, нема више никаква удјела у тој новој дипломатској радњи. Може дакле мирно чекати исход. Успију ли силе, добро успјеле; Црна Гора ће им прва радосно и с благодарношћу поздравити успјех. Не успију ли, остављајући на страну кривцу и тешкоће, које се Црној Гори наносе, она остаје на својему праву и са одрешеним рукама, да

га потражи и оствари, како и кад јој се свиди.

Због тога ми не бисмо ни споменути ни једном ријечју овај «нови устанак» у у-вјеровском округу. Спомињемо га једино за то, што он показује постојанство портино у односу покушајима силе, да постојеће размирице мирним путем расправе, што он изазива сумњу, да ће на томе путу силе мучно успјети, како у нашој «промјени», тако и у питању грчке границе. Знамо већ да Турска и Грчкој спрема арбанашки отпор. Ако је истина, што «Флемденлату» из Берлина телеграфује, тамошњи турски посланик, Садула беј, изјавио је кнезу Хоенлоу, предједнику конференције, ово: «Истог часа, кад би Грчка унијела побуну у нашу земљу, Турска ће узети у заштиту своје држављане. Она има зато снаге више но је довољно».

Биле ове ријечи Садула-бејове израз портиних намера, или не, ми — дај боже да се преваримо — не можемо се увјерити, што смо и на даи отварања конференције изразили, да ће бити увјенчан успјехом ни рад конференције ни корак сила код порте у нашој ствари. Но што више вјерујемо, то је, да ће ипак тај неуспјех бити повод другом и друкчијем раду сила свијех или неких, који ће морати успјети. Можда се неће моћи тај рад тако одмах дјеловитно развити и докочити, али он мора иступити. И он ће бити судбоносан народима на истоку, а Турској, по свој прилици, — последњи удар њезине судбине.

Лејард о пропасти Турске.

Врло интересанту депешу бившега посланика енглеског у Цариграду и познатог пријатеља турског Г. Лејарда, коју смо поменули у прошлом листу, саопштавамо ово овдје:

«Сва власт турске државе уредоточена је у Султану, па за то су и његови назори најважнији. Прије примао је султан мој савјет и моје описане пријатељски; од некога времена је мање па то склон. Људима око њега пошло је за руком, да му уљују највеће непоуздање и сумњичење против Енглеске, они су га завели да вјерује, да то, што је Енглеска заузела Цинар, именовала војничке копиле у Малој Азији, што се брине за јерменски народ, што захтјева да се уведу реформе, све то да доказује, да Енглеска намјерава присвојити себи султанове земље у Азији. Први узрок раздражености султанове против Енглеске бијаше предлог Енглеске, да Аустроја заузме Босну и Херцеговину.

О каквом јавном мишењу говорити у Турској може се додуше, пак мухамеданци и хришћани, осим католика, подижу очи на Енглеску за заштиту против угњетача. Описати безвлађе и анархију, која влада у свима дјеловима Турске није могуће. На свијету још небијаше државе тако разроване. У свакој другој земљи би такве патње, таква неправда и безвлађе већ изазвало оштру буну. Само крајина стрљивост и поштовање мухамеданаца за врховну главу њихова закона, уздржавала их је досад од такве буне; али има знакова, да садање стање ствари неће моћи више дуго потрајати. У Сирији сдружују се мухамеданци и хришћани, у Арабији може сваки час букнути устанак. С портом расправљати управо је немогуће; све зависи од султана и двора, а тамо се не ради ништа; никакво обећање се недржи; најтврђа и најсвечанија ријеч задата Енглеској, заборавља се. Спомињем напоменом све објаве из берлинског уговора, које се тичу реформа у Азији, жандармерије, заштите хришћанског народа и т. д. Ни једно једино од тих обећања није испуњено, а за објаве, што их је узео на се султан, систематично се немарни. Са енглеским официрима, који су имали организовати жандармерију, погинуло се нехај-

но подлавно утицајем Осман-паше. У Малој Азији свеје остало при старом. Валије (највијесници) бивају наименовани или свргнути по жељи султановом. Приступити Јевропејца дјеловала је тамо више зло неголи добро.

Органични закони према чланку 23. берлинског уговора за јевропејске покрајине највише нијесу проглашени, јер се томе противи Осман-паша. Последица тога јест, да у Македонији, Епиру и Тесалији није сигуран живот и иметак, да се хришћани безакљично зостављају, и да тамо влада скоро анархија. Ја сам покушао сва средства, да султану и његовим сајетницима представим погубелни њихова стања, ја сам скоро пријетио, да их скло-ним, да лојално изведу обећање реформе; ја сам султану доказао, да ће му се државна раскомадати, ако јевропејске власти буду присиљене узмијати се, да у његовој држави учине крај анархије — али све то било је до сада узалуду. Султан је увјек спреман обећати, али се његова обећања усеље онаког утицаја његове околине не држе. Било би узалудно и надале пријетити, ако се неће пријетије извести. Ако Енглеска збоља хоће да спасе Турску, а да и уједино ослободи њезине народе од неваљале владе, онда морамо бити приправни ићи даље од прете пријетије.

Још два важна питања заслужују у-важење: прво, положај Источне Румелије. Ако се има извести берлински уговор мора се прије свега стати на пут поступању Алеко-паше и његових бугарских сајетника. Избор Алекова бијаше у сваком погледу несретан, ако се је у истим намеравао проведба берлинског уговора. Одношаји у Македонији и Арбанашкој, захтјевају да се на њих особити обзир узме. Приклоњење Софије Бугарској било је кобно по изведени берлинског уговора погледом на Источну Румелију и друге провинције турске државе, представљајућ, да се је збоља намјеравало уговор извести. Приклоњењем Софије Бугарској, отворила су се Бугарској врата у Македонију, као да се је канило очевидно сврхе уговора запријечити.

За Јерменију мора се одмах нешто учинити. Јерменци очекују аутономну ако не и полуаутономну Јерменију. Али сваки покушај к тому морао би сада довести до несреће, можда до покоља Јерменана, јербо они сачињавају мањину народности.

Лејард закључује своју депешу овако: «Родољубиви турски државници и достојанственици, као што и интелигентни Турци увиђају подну погубелност, које пријете држави и приправни су примити корисна средства, да те погубелности одврате. Али најодлучнији од тих мужева управљају тога одјерани су у прогонство. Махмуд Нездим, Сафет и Хамед су једини мужеве који што врједе у Цариграду. Оште је увјерење, да једине мјере за спас Турске јесу: да се одусти садање министарство, да се уклоне из палаче и одприступа султану они људи, који над њим врше злочест утицај, надале да се огранич самоовлашћу власт султанова, да се уведе министарска одговорност, да се прошири власт валија (генералих гувернера) и да се сазову коморе (парламент), како су предвиђене у уставу, или друго каквоо заступничко тијело у Цариграду, а мјесне експлицитне у покрајинама. Интелигентнији Турци су осведочени, да док се ове ствари неуведу, реформе што су их захтјевале велевласти, а султан обећао, неће никада бити изведене.»

Енглеска плава књига, која је до-нијела ову депешу доноси, и ову окру-жницу Гренвила о изведени берлинског уговора:

«Милорд! Њезина Величанства вла-да сматра предметом јевропског интереса, да се отежају, које је о изгађају неких установа берлинског уговора настало, крај учини, те мисли, да се та сврха најбоље може поступити сложним насто-јањем власти. Да ту сврху подучи, труди се влада Њезина Величанства стећи су-дјеловање француске владе и других вла-сти, те имама према томе замолити да Ваша Преузвишеност предложи г. Фре-сину нека се француски посланик у Цариграду упуту, да у споразумљењу са заступницима осталих власти управи пор-ти идентичну ноту, која би се скупно предавала, те којом би се турска влада позвала да одмах испуни своје уговоре-

не објаве о Грчкој, Црној Гори и Јерме-нији.

Порта има већ неко вријеме код се-бе предлог, који је ставио маркиз Салве-бери те уз који су остале власти при-стале, да међународно повјеренство отиде у пограничне покрајине, те да установи неправак грчких међа. Порта је узори-ла на тешкоће на које би морало наћи такво повјеренство, но коначнога одгово-ра није дала. Њезина Величанства влади чини се, да Турску не треба силити да то одмах учини.

Стање ствари на црногорској међи захтјева још већу позориност. Турске обла-сти занемариле су провести погодбу, што је с Црном Гором склопљена, и по за-ступницима власти записником од 6. Апри-ла одобрена, те су допустили, да погра-нична мјеста посједну Арбанаси те да се тако сваки час могу сразити они и цр-ногорска војска. Порта се има позвати, да точно назначи своје назоре о црногор-ској међи и о негодиву проведени склоп-љене погодбе.

Чланком 61. берлинског уговора обавезала се је висока порта, да ће га темељу савјестна истраживања захтјеване реформе и побољшања увести у покраји-нама, гдје станују Јермени, да ће уја-чити, да буду сигурни од Черкеза и Кур-да, те да ће у ту сврху издати одредбе од времена до времена припошљивати вла-стима које имаду надирати њихово вр-шење. — Колико је влади Њеза. Велоч. до-знања дошло, није порта ништа учинила, да пријави оне одредбе које би била у-чинила на темељу тога чланка, нити су одређене никакве мјере, којих би пропа-ђање имале власти надирати. Извјешта, што је влада Њезина Величанства добила, доказују, да је у Јерменији жалосно ста-ње, а власти не могу мислити, да се тај чланак и надале може испустити, да о-стане мртво слово. Оне мисле надале, да се порта само сложним критиком може пригукати, да у том обзир изврши сво-је дужности, те суде да би се ваљано проведени чланка на један пут имало зајевати те порта позвати, да нарочито установи, које је одредбе прихватила пре-ма оној одредби уговора.

Прочитају ову депешу господицу Фресину те му изрчите прелице њезини и замолите га, нека Вас, чим му се сви-ди сходно, извјести, намјерава ли у истом духу дати уште француском посланику у Цариграду.

Писмо, којим је Гренвил дао Геше-ну наутке за његово специјално послан-ство у Цариград, гласи:

«Мој господине! Краљица је преми-лостиво благовољила именовати вас по-себним послаником Њезиног Величанства код порте, да замјените господина Хенри Лајарда, који баш сада кани оставити сво-је покликсарско мјесто у Цариграду и поћи на допуст. Ја вам с тога достављам за-хтјеване напомене и вјеродајнице. Сматра-ло се је пожељним, да се овом zgodом и-менује посебан покликсар, на мјесто да се рјешавање послова покликсарства обичним путем повјери једноме послатоу, и то зато, да се означи схваћање, које гоји влада Њезиног Величанства о важности положа-ја, и да се на султана дјелује особним при-обћењима заступника од парламентарног и политичког положаја Ваше преузвишо-ности.

Дошло је вријеме, гдје влада ове зе-мље кани у сугласју са другим властима постојано захтјевати, да се испуне оне д-жност, које је порта презела обзиром на Грчку и Црну Гору, да се испуне обећа-ња гледи реформа у управи, која је пор-та толико пута свезано дала и исто тако опетовано прекршила. Од јевропејског ин-тереса је предмет, да се доскочи одгађа-њу, које је наступило у извађању уста-нова берлинског уговора у погледу Грч-ке, Црне Горе и Јерменије, те је влада Ње-зиног Величанства позвала друге уговор-не власти, да наложе својим заступницима у Цариграду, нека се сједне са Вашом преузвишености за предају истогетне и за-једничке ноте порти, у којој се захтјева проведба оних чланка уговора, који се протежу на неуређене још јевропске гра-нице и на реформе, што су се захтјевале, да се побољша положај јерменског на-рода.

Важно је, да се дође до коначне од-луке о неправки грчке границе, како га је означио берлински конгрес. Доказало се је,

да догле, док је граница неустановљена, одношаји међу грчком и турском владом немогу доћи на поволно становиште, и да се неможе поприлима никакво усјешно средство, да се утврди разбојничтво и успостави добар ред и блага управа у покрајини котарија Тесалије и Епира. Порта је прије неког времена примила предлог, који је био стављен од маркиза Салесбурга и прихваћен од власти, нека се наложи међународном поштерству, да исправи границе на лицу мјеста, на акорем је порта упућивала на тешкоће, на које би наишло такво поштерство, то ипак није дала још никаквог извјештаја одговора.

Влада Њезиног Величанства предложила је сада властима, нека се у Берлину или Паризу сазове конференција, да у њеном гласови вијећа и одлучи о црти, која се имаде прихватити за исправак границе, и нека се та конференција састане прије краја Јуна, да започне свој рад. Непрекидно устројавање споменутих пограничних котарија није, како је доказао лорд Салесбурга, од никакве праве користи за порту, и пошто је турска влада увијек у начелу прихваћала међанишћу, која Грчкој пружа знатан предјел у Тесалији и Епиру, то се влада Њезиног Величанства нада, да ће порта признати потребу, да без оклијевања прихвати посредовање власти и чл. 24 берлинског уговора у предложеном слогу. Влада Њезиног Величанства жели да буде подпуно разумљива, да ова, дочим у интересу објуби држава, Турске и Грчке, захтјева од порте изведење тога исправка граница, нежели можда да последња земља предузме силити апексију опорућу се мусулмана, у таквом броју, да од туд настане врло погубелна и неопуности. С друге стране мисли, да се та црта мора тако повући, да је хришћански грчки говорели становници, у колико станују у потпуно омешаном котару, ослободе од владе, која не одговара њиховим традиционалним симпатијама и народним асирацијама.

Иптање о правој границима још је прешито, јербо се, небуде ли подпуно ријешено, у свако вријеме може очекивати сукоб међу црногорским четима и Арбанасима, који се сједишише, да се опру одступу онога земљишта, које је установљено у записнику од 18. Априла, и није вјеројатно, да би се дух одира против власти, коме су криве турске области, разширо преко читаве сјеверне Албаније, и да би она покрајина, која се једно вријеме налазила у стању, које се није много разликовало од анархије, до мала подпуно била изручена грађанскоме нереду и таквим смутјама, које порта неби могла угушити, а друге власти неби могле равнодушно тропити. Влада Њезиног Величанства е тога се чини, да би високу порту власти имале колективно позвати, да потанко разложи своје намјере гледе црногорске границе и проведз оно, што је 61 чланком берлинског уговора обвезала се непосредно и практично извести.

Висока порта обвезала се је, да ће без оклијевања извести побољшања и реформе, које изискују мјесне потребе у покрајинама, напућених Јермена, и зајамчити сигурност Јермена против Черкесом и Курдом, те од времена до времена о корацима, који су у ту сврху учињени, обавијестити власти, које имаду надирати њихово завањање. До сада порта није ништа учинила, да обави корак, који су на темељу тога чланка могли бити учињени, нити су попримале икакве мјере ради надзирања власти. Извјешта која је примила влада Њезиног Величанства, доказују, да је стање Јерменије жалосно, и влада не може мислити, да овај чланак смије још дуже остати мртво слово; она на даље мисли, да се порта само сједишним приликом може склонути, да испуни своју дужност у том погледу, и сматра потребним, да се одна захтјева, да се слободно изведе догични чланак, и порта позове да потанко обави, који су кораци учињени према тм установљавању уговора, негледети на дужност, које на темељу тога чланка берлинског уговора имаде порта у погледу Јерменије.

Турска влада опетовано обвезала се, да ће учинити оне злоупотребе, које чине мрском Туреку управу у читавом отоманском царству. Влада Њезиног Величанства ипак неможе држати, да султан, у којем је централизиран читави ауторитет државе, неосјећа прешају потребу, да се промијени састав, који је отоманско царство довео у његово садање пренесетно стање. Порта је опетовано била опоменути од владе Њезиног Величанства и од парламентарства Њезиног Величанства у Цариграду. У Мају 1876 упућено је Мусуруе пашу лорд Дербу, да су се одношаји и стање народног мишљења у овој земљи врло промијенили од кримског рата, а у једној депеши, коју је Њ. лордство следећег мјесеца, када је на престоле ступио султан Мурад, упућено на господина Хенри Елота, опазно је, да се неда тајити, да слободомне и просвјетљене основне реформе, које су биле проглашене у Цариграду, нијесу изведене у покрајинама; да се морају умаћ укљонити неспособни мужев, којима су дане високе чести, да

се глобљење и мићење мора свакако казнити, те да се морају кренути проведети реформе у правосудју и допштате једнаких грађанских права свим вјерским дружбама. А када се на цариградској конференцији лорд Салесбурга призвао на порту, нека неосдије коначних предлога пуномоћника, очитовао је такођер, да порта мора увидити, да Велика Британија неможе подирати неваљале владе и тлачења, и да би, ако би се порта тврдоглаво или равнодушно опирала настојањима, која се чине, да се отоманском царству даде сигуран темељ, за посљедице, које би од туд настале, морали одговарати искључиво султан и његови саветници.

Одговарајући на опомене лорда Салесбурга, објавила је порта у Октобру 1878, да ће више спољних часника примити у централно вијеће за устројство жандармерије и исте такођер употребити у тој струци, чим буде устројена: на даље, да ће намјестити више страних правника, да надзире судове, и постоју спољних чиновника увести нов састав побирања пореза, те давање десетине у закуп докнути понајприје у једној или двију покрајина, а онда мало по мало у читавом царству. Порта је такођер приволила, да буду гувернери покрајина, области и порезници неврљиви, изузев случаје злочестог понашања, и да се имаду именовати за вријеме од најмање пет година. Али следеће се је године само врло мало учинило, да се изведу ова објављена. Порта је додуше именовала неколико страних финансијалних надзорника, али се чини, да они нијесу имали никакве праве власти и моћи, и именуто су два Инглеза била тако незадовољна са положајем, у који бијашу досијели, да је један устручавао се примити именоване, а други оставио службу. Порта је именовала и правосудне надзорнике за покрајине, али се чини, да је ова мјера састав правосудја само још погоршала мјесто поправа.

Господин Хенри Лејард очитовао је након свога путовања по Сирији порти, да је дознао, да су услед уплива и милости, коју су узживали, добили службе мужев од објешито познате неспособности и злочестог гласа; он је дознао, да је већ један главни државни одјетник, који је био послан у Диарбекир, био провађен кривим примамењем мита, и да је овај разред људи, мјесто да шири поштерење, народе довео до осједочења, да ће сада бити још теже но икада добити правично и извести какву праву реформу у судопшћу. Из његових извјешта провирује такођер, да је опет нарушено начело, да се валије придрже становито вријеме на њиховом мјесту, и да нијесу учињени никакви крени кораци, да се сходно устроји оружипштво.

Даља објављена правосудних и финансијалних реформе, те устројства жандармерије, дала је порта посљедњег Новембра, када је турска влада била уземљена гласом, да британско бродовље шлови у турске воде и можда у бешички заљев. Лорд Салесбурга очитовао је онда, да флота за сада неће доћи у турске воде, али да неможе дати никаквих објављена за будућност, ни обрети, да Инглешика неће поправити никакве активне мјере, ако се неучини ништа, да се испуне објављена султанове владе.

Али овај говор лорда Салесбурга и господина Хенри Лејарда није ништа користио — усупрот, како јављају посљедице цариградске дешеше, онде кате опет послати у Инглешику вилгеншк часнике, који су упркоже жиловому одору Осман-паше и реакционарне странке у начали против њиховоме намјештењу, била ангажована, и који су сада остали без службе и дохода. Излику за то пружа без двојбе несташница средства, којој се такођер приписује и осујећење свих покуша да се уведу реформе. Али порта је сама својом злочестом управом произвела финансијалне тешкоће, па ће се по свој прилици намештати питање, неимаду ли власти захтјевати, да се именује финансијално повјерство, какво је било предложено у представи, садржаној у османском записнику берлинског уговора, и којему би валамо повјерити, да нешта не само онда предложене тужбе посљедина турских државних папира, већ прије свега обћи финансијални положај порте.

Повјерство за Источну Румелију, које кати опет се конституирати и састати у Цариграду, имати ће пред собом основне организационалних закона за јевропејске покрајине, у колико су у том предлозила извјешће посебна и мјестна повјерства, и за сада ће бити доста, да то повјерство нешта управу јевропејских покрајина. Једина жеља владе Њезиног Величанства јест, да буду нови закони такви, да пруже равноправност свим разредима народности тако великом мјером самоуправе, колико то допуштају одношаји покрајине, и пријереним сигурностима против томе, да реформе неутрализује уплив из Цариграда. Влада Њезиног Величанства не улажава мало тешкоће уведена реформе у малој Азији, гдје су потребе покрајина врло различите. Реформе, које би се могле лако извести међу народност уређених покрајина, гдје је јеро-

појека цивилизација вршила неки уплив и станују у знатном броју хришћани, неби се никакво могле упоравити у горским котарија, који су насељени дивљима и дјељима, који су били сазвани посљедице године у Алени, Ерзерум и Диарбекир и који су сви захтјевали, нека се подијели мјесна самоуправа и напусти она претјерана централизација, по којој су покрајинске области одвиене од милости палаче, која се, како је познато, може стећи само средствима корупције.

Влада Њезиног Величанства мисли, да, ако се берлински уговор судјеловањем власти збиља вјерно изведе у погледу јерменских покрајина, онда мора нужним начиним следити реформа управе у осталим малоазиским покрајинама. Међутим се ипак силно захтјевају становите одредбе за успоставу реда и сигурности живота и властности толико међу мусулманима, колико међу хришћанским народима, које би се одмах могле извести; тако и, пр. устројство жандармерије, ослобођење народности од неправилног ударања пореза и прије свега реформа онога састава, по којем се чиновници именују из Цариграда. Врло највећег дијела зала у покрајинама збиља се налази у Цариграду, гдје се покрајинске службе — и ако се добро знаде, да су без плахе — отворено траже и подјелују као средство, да се човек обогати тлачењем и митом. Имаде додуше и ту поштенних мужева, који су доказали, да су способни за бољи састав владања, али султан је сматрао еходним, да одбије њихове сајете и да га води глупа и фанатичка странка, која се противи свим правим реформама и подпуно ће упропастити државу, ако се султан праводобно неослободи од њезиног пренесетног уплива.

И ако је влада Њезиног Величанства позвала остале уговорне власти на судјеловање, да с њима врши заједнички притисак на порту, то ипак жели, да Ваши преузвишеност султану и порти разложи, да опомене које им пладете дати, имаду битно пријатељски значај, да је у интересу саме Турске, да се ријеше висећа питања са Грчком и Црном Гором, и да једину наду за уздржање турске државе пружа темељита и обесјерна реформа њезине управе толико у главном граду колико у покрајинама. У исто вријеме нека Ваши преузвишеност обавијести султана и његове министре, да, ако се влада Њез. Величанства сада бржљиво чува сваке пријетње, то не потиче из понашања озбиљности или одлучности, већ из значаја политике, коју желе придржати.

Разговор са г. Монделом.

Г. Н. С. Јовановић, Србин, који се учи у Лондону, саопштава у „Застави“ свој разговор са г. Монделом, из којег ово дописује:

„На дан 12. Маја (о. г.) испало ми је за руком да добијем аудијенцију код г. А. И. Монделе новог потпресиједника државног сајета В. Британије, а онг од младих државника вилгеншк, који је нашем свијету можда понајвише познат са радикалног гледишта које заузима у ерско-босанском питању, и чије је пазоре — као што ћемо видјети у непуријатељској тенденцији — изнио на јавност корешподепат бечког листа „Wiener Allgemeine Zeitung“ — а у оном чувеном interview-у његовом са њиме. — Главна заслуга за овај успјех, потписани радо признаје, припада једном старом пријатељу нашем г. Вилему Дентону — оном путнику и посјетнику Србије, кога је покојни Кабден нашао за добро да поздравља као „Дивингтона Србије“, т. ј. њеног пронашаоца за вилгеншк свијет, а који је је поред многих других указаних доброта имао доброту да и на овом састанку присуствује.

Г. Мондела примио је ерског мугота — представљеног од стране г. Дентона као заступника ерских потписника адресе г. Гледетону — у својој канцеларији Johifhall-у („бијелом здању“) „нарламент-улицу“ око три часа по подне, и разговор који је следовао, текао је у главноме као што слеђује:

Ерски посјетник поздравља г. Монделу ердачно велећи: да је име г. Монделино већ продало међу његове земљаке и то у најбољем спомену. Он захваљује на прилици, која му је указана да и у њихово име, г. Мондели заслужену пошту ода.

Г. Мондела одзива се са истом топлотом и узгред пита за приватну прошлост и садашњост посјетника му. Пошто г. Дентон узне на се да на ова питања одговори — оставив само посјетнику да, на видљиво задовољство пошљешапо са изненађењем г. Монделе, спомене америчко му познаство — г. Мондела настаде разбирати о сувременом расположењу духова у Србији — поглавног као резултату ње на два рата и мира.

Посјетник прихваћа велећи, да је имао част на подобно питање одговорити и г. Гледетону имено: да је расположење у Србији сада сагласно са потребом мира и одмора — јер су ратне жртве за малу Србију велике биле — али да се и берлински и сантефански уговор сматрају као тешке начелне и практичне неправде народној ствари ерској. Сама кнежевина Србија, гледајући на мучни положај ертринске јој Црне Горе у једномлишћенице Јеладе могла би зар бити и релативно задовољна са берлинском јој досудом — свакако више но сантефанском — али она је напунила своја гробља не за себе толико колико за ствар ерства у опште — босанско-херцеговачке јој половине понасоб.

Г. Мондела пита: каква је сразмјера између ерског — хришћанског — и мусулманског елемента у Босни?

Посјетник одговара: да су двије трећине Босне хришћанско-ерске а једна трећина мусулманско-ерске, и објављава постанак мусулманског фактора у Босни, велећи: да су и Мусулмани ерска крв, да говоре најљешним најежијем ерским и нишу правом азбуком ерском — да у право незнају никакав други језик и ни за какву другу азбуку — — једном ријечју, да је сва разлика између њих и хришћанске им браће вјероисповједна а размирица политичко-економска; а да се и једно и друго може слободно оставити праву и времену да измири и поравна. Г. Мондела примјети онда: да наравно тај народ жели „selfgovernment“ — самоуправу у вишем националном смислу тог термина? Посјетник додаје да нежели још узимати босанске бегове на своју душу, али да смије рећи за ерску већину у Босни да жели и „Union with Serbia“ („уједињење са Србијом“) — па што се г. Мондела одзва начином на рачун кога заслужује да му сваки ербин викне; живио! —

Г. Мондела узне онда ријеч од посјетника му па отпоче од прилике овако: „Збиља ја сам имао један interview о тој ствари са једним беким дописником, који је послје казао, да је он имао један interview сајом („For it was practically he who was interviewed“ said M. Mundella.) Нитак ја нега зашто је Аустрија улазила у Босну и Херцеговину — каква јој је циљ била? Он рече, да поправу јед у Босни и Херцеговини — да их умири. — На добро, одговорим ја, онда је окупација привремена, и кад се ред поврати, хоће те ли ви изаћи из Босне и оставити онај народ самом себи! Ах, божје сачувај, рече он, то је друго питање. Ми управо морамо да задржимо — да а нектирамо — те двије провинције; оне нама требају и сбог тога што их неспирјемо ником другом повјерити, као ни самима себи оставити. Е па добро, одговори ја опет, анексија дакле („we'll and good“) па јест ли с тим циљ постигли? Јели вам то доста? Имамо права — мандат рече он и на Нови Пазар; и то морамо извршити. Дакле и Нови Пазар! Хм! него, берлински уговор на страну, шта ће вама Нови Пазар? И ако вам треба јели вам онда он доста („will that do“) Има, рече он у одговору, једна јака партаја код нас која бишла и у Солун! Дакле, и поред и преко берлинског уговора, и у Солун — на јерејско море! Па шта би тражили чак тамо! Права да вам кажем, рече он, тамо је одма спреху Сујејки Канал — исток — излаз за нашу трговину пидустрију... А, а, а! то је дакле ваша крајња мета; сад вас разумијем. Тако нешто! Него знате ли шта и ја вама право да кажем, прођите се ви свега тога; то вас добру не води и неможе водити. Вјерујте ми мени да, ако вама што у истини треба, то је: да чувате и сачувате вашу рођену кућу — ваш прави „естерајх“ — а оставите исток његовим народима! — Г. Мондела настави онда: да је г. Дентоник од једно његово „should“ („требао би“), у свези са њемачким провинцијама Аустрије, направио „schall“ („биће“) — претворио пријатељски сајет у протекторско објављење — на изашло послје да сам ја њима „гарантовао“ њихове њемачке провинције. Али додаде г. Мондела тоном пуним ироније: „Нека говори ко шта хоће у Бечу — ја не нимем никакво исправље.“ Па обраћајући се госту упшта: шта ви мислите да је на дну политике те монархије у овој ствари? Посјетник одговори да је он, као и земљаци његови, схватио сајер Аустрије за овај мах — за први пар — као сајер за економским господарством, трговачко-индустријским монополом на балканском полуоток, па евентуално, наравно, и за политичком доминацијом, — што би свједочио да је г. Дентоник казао истину, и ако не можда цијелу истину јер би ова и Цариград имала обухватати. — „Такође, видим ја шта се хоће“ рече г. Мондела и послужни се за тим једним изразом који мислим да ће се најбоље у ерском преводу извести ако се каже: „Видим ја на медада вика а лица ме не једе.“ Него збиља споменуште Цариг-

[illegible]

рад, шта ће мо с Цариградом рече г. Мондела. Г. Монделов посетиник признаје да би му радије било да га је ово тугаљиво питање како мимоишло, али овдје просто није имао куд: и послеје неке кратке борбе у мислима одговори категорично и у главном: ово: питање о наследиству Цариграда још није на дневном реду али ако хоћете да вам на њ одрешито одговорим онда ево: Цариград нека буде оногачији је и био, и — пошто је овдје рије — о праву а не о сили или судбини — оних који на њ највише права и имају, а то су Јелини — Грци. У толико безопасније може се сматрати такво рјешење цариградског чвора што модерни Јелини обећавају бити трговачка а не војничка држава. Свакако ми Срби не машамо се тако далеко и бићемо благодарни, ако се нама не толико, по историји колико по сувременој етнолошкој правди и правичи судило буде. „Али зар неће Аустрија у својој навали југу удавити и јелинске наде?“ додаде г. Мондела. „На сваки начин; међу тим она још и игра пред нашим кућом. — „Дакле онда да се поновн историја апенинског на балканском полуострву. А, надам се да то неће бити. Ми бар Инглеси нећемо равнодушно гледати како се од тих земаља прави за некоег друга Италија или беоће рећи нова Ломбардо-Венеција — „We dont want ih“ — а који је први пут и то знамо“ рече г. Мондела са тоном одважности и тврдог убојења. Посетитик г. Мондела, охрабрив овако поштенм изјавом, употреби дату му прилику да сазна мишње и расположење домањиново према опште српској народној ствари, па јужњер прихватиав наведе: да је њему као Србину на сваки начин од најживљег интереса да зна, чему се смеје и чему се не смеје надати његов народ од либералне, у овој ствари обавјеште Инглешке? Говорим само у начелу, настави посетитик, јер смо се покорили берлинском уговору, и јер смо вољни да поднатемо стрпљива. На које су начелне тежње српског народа? «Liberty and Unity!» (Ослобођење и уједињење)! «Господине, праведне — законите — тежње српског народа уживају и уживаће симпатије не само инглешких љубелара као Гледетона, Брџта, Аргила и других, него и многих чланова противне партије — многих одличних колаборатора!» Јестели читали па примјер, последњу књижицу Маркиза Бата? Немојте пропустити да то прочитате. Он најбоље одговара на сва та питања, а он је конзервативац — Торп!»

Из французске скупштине,

Гамбета, од како је постао пресјед-
ник народне скупштине, сједио је мирно
на својој пресједничкој столици, гледао је
мирно многи раздор и тешке неприлике у
својој странци, многи су га нападнали као
однашника и приписивали му властољуби-
ве тежње и он је то мирно подносио.
Сад послије толико времена појавио се о-
пет као стара Гамбета, као вођу републи-
канца са отјем живим у срцу чисте љу-
бави за своје велико отаџство. 10. о. м.
говорио је Гамбета у скупштини у ствари
опште амнестије, говорио је, кажу, као
и када и још силније и одушевљеније је
моћише него и када до сад. Послије њего-
ва говора скупштина је примила амнести-
ју; истина сенат је за тијем одбио пету,
али то не умањавало значај говора Гамбе-
тина, моћ коју је засведочио, власт, коју
је у својим рукама показао тога дана.

Била је свечана тишина, кад је читан предлог комисије за амнестију, само су је прекидали чешће виком крајњи леви-чари. Од умјеренијех републиканаца гово-рило је по томе против предлога Казимир Перије, на што је министар Фресине одго-ворио, да народ, да већина скуштинне хоће амнестију. Ни сама влада, рече није могла предвиђети у Фебруару, да ће у Јуну бити за амнестију, али часови исто-рије неуправљају се по сату, који не иде. Дogaђаји и манифестације јавнога мишље-ња, помагли су казакљу на томе сату напријед. Амнестија је престала више слу-жити за агитацију у земљи. Ред је утвр-ђен, јавна сигурност није никада боља била. Влада држи партаје у реду. Четири стотине посланика, који су прије четири мјесеца гласили против амнестије, сад су за њу. Наступили су дogaђаји ушљед којих је амнестија као опортунa политика по-треба. Јест, питање је зрело.

Sad dođe na govornicu Kasašak. Govor je ministrov, reč, priznanje slabosti. Klemenso je jednom rekao: Dopusniti amnestiju bio bi znak jakosti. Vi ne, to je dočinje morati dati i onda će biti znak slabosti." I ero, vlada vinse nije gospođar, nego sluga većine, kada nema koristi od mjera, koje preduzima. Ako se kazaljka pomakla, treba pokvariti sat na opravku dati. (Smijeh.) Koji su ti događaji, što traže amnestiju. Blaukijeva kandidatura nije znak umirenja, na šta se dogođa? u Parizu je izabran kaznenik Treinke u opštinsko vijeće. To je znak umirenja! I Treinke je bio protiv Gambete izabran." Tu počinje Kasašak navlašt poduže. Gambeta vpkne opoziciju: "No,

аплаудирај те!» и десница стапе бурно
пљескати. Гамбета позове потпресједника,
да га замијени. Уружаност у скупштини.
Кад је Гамбета полако слазио са пресе-
дничког мјеста, поздрави га из три пута
громовито пљескање скупштина. Гамбета
сједне у трећу клупу, а Касањак настави:
«Гамбета хоће амнестију. А зашто? Јер
су избори на вратима. Највеће злочинство
на свијету је комуна.» Мелеф: «а 2. Де-
кембар?» Касањак: 2. Дек. пало је 500, а
комуноу 30.000 људи!» Накет: «2 Дек.
је Француску убио!» (Граја, одобравају.)
Касањак: «4. Септ. је Француску осветлио!»
(Вика: наред.) подпресједник: Ријеч На-
кетова је само појачани смисао позаве на-
родне скупштине.» (Врло добро.) Касањак
подругљиво: «петролејци се признају да,
увеличају освјетљење, кад се хоће 14. Ју-
ла у народној свечаности општа радост!
(грја.) Мелеф прекида Касањака, а овај
му довикује: «Ви бодете мучите и боље сте
чињели, кад сте царству служили.» Ме-
леф повиче: «Ја никад нијесам Царству
служио и сматрам за увриједу, кад ми
се подижеу ствари, које нијесам чињио.»
Касањак изазивајући: «Сјутра ће те доби-
ти мој одговор!»

Настаде велика вика због овога изазивања са трибине, на коју дође сад Гамбета. Почео је дубоким, мирним гласом наглашујући сваку ријеч. За тијем свесилијне, да је управо помага ушља у скупштину. Гамбета је мах- о рукама, сад ценице стисне, сад руке к небу дигне, сад удари о говорницу, да се све орило. Дрхтао је од узбуђења, и кад је у скупштини гргјело од одобравања и галерије све устале, говор му је постао све јача и неодољива моћ. Многи су присутни плакали, сама опозиција стајала је пијемо као стјена. Само му Клеменсо није хтио одобравати. Ништа неможе силније бити од закључка говора његовог. Кад је свршио, сви га окружише, стискиваху му руке и обасипаху га ђежњошћу. Последњи увијеравају, да Гамбета још никада није тако говорио, ни слушаоце своје потресао.

Гамбета је почео изјавивши, да он
шледеће заповеди државности, кад улази,
у цркву. Амнестија није дело поједи-
них, влада сматра њу као потребу не
због мишљења ма којег човека, него
што хоће жељи већине да одговори. (Одо-
бравање.) Ја не стојим над владом више
од Касакака, али ја стојим на својем
мјесту. Ја сам на моје мјесто подицнут
повјерењем већине скупштине. (ново одо-
бравање.) У часу, гдје се тако важна др-
жавна мјера предузима, било би себиност
и равнодушност, кад не би свој днo од-
говорности узео на се (дуго одобравање).
Диничка окривљивања због грађанског
рата, могу се само пуном амнестијом от-
клонити. Ви неможете одити од мјеста до
мјеста и збуњеничким главима истину
проповједати, а од мене хоћете, да мучим
да не речем мојим пријатељима, који су
на влади: овдје се тиче вишег држав-
ног разлога, вишег интереса? У земљи
suffraga universel-а има један момент,
гдје треба завјесу бацити на све преступе
и неваљалства. (одобравање) Ви кажете
ово је влада капитулације и слабости! Ах,
невидите ли јасним погледом једнога не-
пријатеља, да је она на против политича
прикупљање? Ко нехваћа, да је амнести-
ја морала се извршити још прије избора?
А зашто? (обрне се противницима:) Да

будете ви спрječeni, да се не користите питањем амнестије! (Бурно, дуго одобравају.) Кад би се амнестија одождила до избора, ви бисте се при изборима шњом служили. Дивна мирноћа Париза развија све ласе слуће. Ми имамо и противника у овом питању, који нашу благодарност заеджују. Ја знам, што је у дане описане сти умјерена партија учинила за републику и сјећам се рјечи Шоаселове: «Ми смо заједнички републику подигли, не заборавимо то!» (Одобравају.) Била би не благодарност то одрицати. Шњиховом помоћу ми смо у стању били за десет година проћи ужасни тјеснац (Бурно одобравају.) И за то смо дошли данас, да ове храбре пријатеље молимо за помоћ. О, немојмо се раздвајати, особито при дјелу измирења и праштања будите с нама! (ове ријечи изговорио је Гамбета тако узбуђујући, да се подиже права бура од одобравања и дуго је прошло док је опет могао проговорити:) Част је за једну владу, уз коју ја стојим, да може осеромоћеним французима повратити очинско огњиште, она поносно може рећи: Ред је у мојој руци ја храним богатство чисти родие, имајте повјерења, шљедјте ми! (сврдним гласом:) Она има право, тако рећи. Бисте ли ви једном амнестију дали? Бисте. Ја незнам поједнога међу вама, који би рекао: никад! Међу вама нема заступника непомирљиве политике. Јели овај час zgodан за амнестију? Не! И ако се траже побуде томе, одговор је: јер љу земаља захтева сада! Ја знам, Француска није одушевљена за амнестију, она се гнушава јунака злочинстава, и ако би било да пресуду изриче, укљопала би их с неизгладљивим словима. Али Францеској је у исто вријеме, и додијало сваки дан слушати борбу и тежње око амнестије. И Француска виче: Кад ће то ме ослободити од ових прља грађанскога рата, које

морам вући за собом? (Бурно одобравање.) Ће су добра од неистретаог противљења? Наша је република влада демократије, али у њој вршиле најјача заштита против демагогије јер се она не бори у име једне куће, једне породице, њего у име закона. Првје неколико мјесеца Јевропа је била узнемирена овиме мјерама Францеска није острвска сила. Она стоји међу столетним и угледним монархијама па мора њихову осетљивост штеђети. Републикански патриотизам сам покреће 40 милиона душа под утицајем јавнога мишљења. Треба виђети шта ће друге државе на то рећи. Иноземство има сада повјерења у њену моралну моћ, у њену политичну угледност, (свечано:) ово потврђујем пред мојим отаџбином, пред Јевропом: Ви можете амнестију одобрити, Јевропа се неће за то узнемирити.» (Одобравање лијево, немир десно.) Гамбета се обрће деснаци и наставља: «Јест, дајем ово уверење искрено слободно, и јемчим мојим личним карактером и као пуномоћник народа! (одобравање силно.) С правом је речено да ће 14. Јула бити народна свечаност ћеће војска први пут као законити орган народа стајати према влади, да омет прими на жалост презрени, напуштени барјак.» (Одобравање бурно.) Гамбета подигне руке и учувао громовитим гласом повиче а сви га недиспути слушаху: Јест, потребно је да се на тај дан пред пунонаједнаким отаџбином књига пошљедњих 10 година изтвори у присуству заступника народа и војске, ове највише надежде и најнишје мисли народа, као што ју је назвао велики pjesник, који је први покренуо амнестију. Потребно је, да прострете заборавност над свијема злочинствима комуне и да свијена речеће: И за оне којихје одсуство жалимо, и за оне, од којихје на жалост добивамо неслогу и противност: Само је једна Францеска! Само је једна република!» На ове ријечи просу се у скупштини бурно одобравање виком и пљескањем, да му краја није било. Хтјели су од противне стране неки говорити, но скупштина им није дала, а закључи, да се овај говор Гамбетин у свима општинама Француским објавује.

Политички преглед.

Либерални **инглишки** листови закључују по Дејардовој депеши и настављенима Генезиоци, које у данашњем листу саопштавамо, да је пропаст Турске близу. „Дели Њуса“ је у томе погледу са свијем на чисто. Он каже, да је највиша заблуда говорити о Турској као о држави мухамеданској. Узме ли се у обзир већина њенога становништва, онда је она хришћанска монархија, којом само влада мухамеданска поповштина и мухамеданска војска. За то се она не може ни реформисати на основи турској и мухамеданској. Једина реформа, која је могућна, може се једино извести постепеним, ако је могућно мирним, али у сваком случају одлучним преносом власти са мухамеданске мањине на хришћанску већину. Зацлијепљена дипломатија може испити овакоче развитку стављати сметње на пут, али државници просвећени и са погледом далекијим за цијело ће све чинити, да тај развитак олакшају.

* * *

Лига арбанашкима послала је телеграфски јевропским владама ову молбеницу: »У часу када се у Берлину састаје конференција, да нипшта неиграју грчко-турских граница, а рбанашки народ сматра а дужност своју познатио подијети високој скупштини његове наоре и тежње. Ми поштујемо права других и тражимо да и други наша права поштују. Далеко је од нас жеља, да се на рачун наших еуједа ширимо, али захтјевамо да и они есбична предузећа против нашега права наусте. Пред берлинских конгресом ми смо осудили присвојачке тежње Грчке као неправедне и данас понављамо то. Ми протестујемо против свакојега комадања наше драге земље. Губитак позиција, које су с нашим народним бићем тако тјесно екопчане, као Јанине, Арте и Превезе, била би за нас смртна пресуда. Радији смо с нашим женама и ђецима пропасти, него с томе подврћи. Арбанашки народ одлучно је као један човек устати против одјелења и најмањега комада његове отаџбине. Јевропа је и сувише праведна, да би наше право презрети могла. Ми апелирамо на њену правдољубивост и ми остављамо њој бригу, да нам уштеди велику несрећу, која нам пријети услед прећераних наміјера Грчке. Безпристрасни свијет зна, куд воде ове наміјере, и ако им се циљ брижљиво под хиљаду огртача скрива.

Ова је денеша пошла из Цариграда, но и да није, види се у њој јасно пре-
порти. Овој изјави потпуној вриједно је
придружити и другу њену изјаву у »Ва-
киту», њезини органу, гдје говори о п-
дестичној ноти веселила: »Читањем п
проучењем овога документа увидјеше се
на жалост, да су се силе у овој прилици
са свјешћу удаљиле од правила правично-

сти и дикредити. Би човјек рекао, овој пута, да су сва одређења берлинскога уговора потпуно извршена узимајући једино оних, која се нас самијех тичу. Је ли Балкан посједнут нашој војском? Јесу ли Дунавски градови порушени? Је ли Батум постао пристаниште трговачко? Или је уговор, који ово прописује, дружичји од уговора берлинског? Јесу ли друге силе потписале ово, а друге ову идентичну ноту? Морало је се очајавати с правичности овјех сила! Из парочитијех извјештаја, које имамо из Јевропе, види се, да су тамо свуда духови узбуђени и да се баво само источним питањем. Сви су увјерени, да се данашње гермике не могу уклонити, ако берлин. конференција не узме у озбиљно расмоглење права отоманскога царства и садашњу ситуацију на границама његовијем. Добромислији људи недрже за сходно, што је Турска искључена из берл. конференције. Ма какве одлуке у погледу истога силе учињеле, никак не могу његову будућност утврдити. Будућност је истога у нашојем рукама. Очевидно је, да Јевропа, ако нас одстрђује, ништа постојано не ће створити. Врло је чудно, да се Грчка, док се силе искључиво Грцима питањем бави, непрестаје наоружавати. Кад би смо ми то исто покушали учинити, одмах би нас Јевропа осула питањима. Ако се мудрим мјерама неусије уклонити различне тешкоће, него дође до оружја, оружане грчке неће ништа вадити. Мјесто што троши новац на ратне спреме, Грчка би боље учинила, да исти употреби на уништење разбојништва, с којим нам границе узнемирива.»

* * *

Грчка донета оружја се. Она је задовољна радом конференције у Трикуписе јавно је већ ентима благодарност грчке владе за пову предложену линију. Влада је наредила да се војска од 12.000 на 40.000 повиси. Многи официри пошли су у иностранство да купују коње, и друге потребе војнице.

Пошто се конференција берлинска епо-
разумјела о грчкој граници, почине се сад
внше Говорити о томе, како да се изведе
тај закључак. »Стандард« Виконесфилдо-
здослутник је. Он мисли да ће тешко бити
тај закључак извести. Игелска не жели
ратовати ни за раширење Грчке, нити за
никако друго питање, које је с тимјем у свези.
О Бизмарку се каже, да се он изјаснио,
да неће жртвовати грчком, као што није
ни бугарском питању, кости ни једнога по-
моранца својста, Аустрија има доста посла
у Босни и Херцеговини, а она би узави-
ла и зајмет Русеј, кад би још поменула да
пријед своју војску. Русија је пријатељ Сло-
венима, а не Грцима. Осталу Игелска,
Француска и Италија. Француска је пре-
предосторожна, Италија преподхватна. П-
лазак игелске војске у Грчку неби иза-
звао одушевљење у Игелској.

Домаће вијести.

— Њихове Свјетлости Кнегињце Зорка, Милица и Стане присјеле су, као што се очекивало, у прошлу Суботу на 10 сати у вече, здраво и весело, на Цетиње. Његово Височаство Кнез са Кнегињцом Маријом и мајком, Госпођом Станом и многобројном пратњом био је изишао својим жељом ишчекивањем ћерица до половине пута на сусрет, врло радосни и тропљив. Од Бајца довезе су се свијетле Кнегињце на двојим кароцама у родитељски двор, где их је Њезино Височаство Кнегиња радосно дочекала.

— Исти дан вратно се пресједник државног Сајета г. Боžo Петровић из Острога. Као што дознајемо свечаност острошка била је као и сваке године, сјајна и особито вошељена од народа из Херцеговине и Босне.

— У прошли уторник прослављен је најсвечаније рођендан Његове Свјетлости Кнеза Насљедника. На богослужењу и благодаревију, гдје је Његово преосвећенство г. Митрополит црнојевићствао, присуствовали су Њих ова Височанства са цијелом свијетлом породицом окружени свијем достојанственицима и представницима Русије, Аустрије и Турске. На служби примала су у свијетломе двору честитања а на подне био је велики објед. У вече било је сјајно осветљење, а у дворекој банџи патромети и забава. За тај дан, по највишој наредби, била је скинута корота, која је други дан опет узета за блаженоупокојеном царicom руском.

— Његово Височанство Кнез благоволио је, на радосни дан рођења Нашљединкова, одликовати својега агента у Котору, г. Петра Рајадановића командерским вртом ордена Кнеза

У државној штампарији.